

سازمان اروپایی

هماهنگی تحقیقات (یوره کا)^۱

ناصر ثقفی عامری

پیدایش

در اوایل سال مسیحی ۱۹۸۵، فرانسه طرح «یوره کا» را به کشورهای اروپایی پیشنهاد نمود که ضمن آن، همکاری کشورهای مزبور در امور تکنولوژی فضایی پیش بینی گردیده بود. در طرح پیشنهادی فرانسه و دعوت آن کشور، اهمیتی به بلوک بندیهای سیاسی داده نشده بود و از این رو از کشورهای بی طرف اروپایی، مانند سوئیس، اطریش و سوئد نیز برای شرکت در یوره کا دعوت گردید و حتی کشور یوگسلاوی، برای مشارکت در آن ابراز تمایل نمود^۲. به این ترتیب، یوره کا به صورت طرحی شکل گرفت که در برابر طرح دفاع استراتژیک فضایی «ریگان»، موسوم به «جنگ ستارگان»، برای همکاری دولتها، مؤسسات مالی و صنایع عمده اروپای غربی، اعم از کشورهای عضو ناتویا بی طرف، به وجود آمد و هدف آن نیز دست یافتن به تکنولوژی در زمینه های جدیدی است که پیشرفت اروپا را در زمینه تکنولوژی تضمین نموده و عقب ماندگی این قاره را از آمریکا و ژاپن در زمینه های مزبور جبران نماید^۳.

علل پیدایش

یکی از علل اصلی به وجود آمدن یوره کا را می توان ضعف تکنولوژی اروپا نسبت به آمریکا و ژاپن به شمار آورد. کشورهای اروپای غربی هرچند که در مجموع، هزینه نسبتاً سنگینی را که با آمریکا برابری می نماید و حتی از بودجه تحقیقاتی ژاپن بیشتر است، صرف تکنولوژی جدید می نمایند، ولی تاکنون موفق نگردیده اند که نتایج تحقیقاتی خود را به صورت محصولات تکنولوژی پیشرفته، بخصوص در زمینه کامپیوترها و وسایل مخابراتی، به بازار جهان عرضه کنند^۴. با توجه به این واقعیت، یوره کا تلاش در جهت همکاری و هماهنگی اروپا، به منظور دست یافتن به پیشرفت در تکنولوژی محسوب می گردد و آنچه محرک این همکاری بوده است، مسلماً طرح جنگ ستارگان می باشد که نگرانی بیش از پیش برخی از کشورهای اروپای غربی را که در رأس آنها فرانسه قرار دارد، برانگیخته

است، به طوری که فرانسه هنگام مطرح شدن طرح جنگ ستارگان در کمیته خلع سلاح سازمان ملل متحد، آن را رد نمود و واکنش اروپای غربی را در برابر پروژه مزبور به صورت طرح یوره کا سازمان داد.^۵ «فرانسوا میتران»، رئیس جمهور فرانسه، یوره کا را به عنوان طرحی غیرنظامی که تنها متضمن یکپارچگی جامعه دانشمندان اروپایی می باشد، معرفی کرده است، اما دلیل اینکه چرا فرانسویها نسبت به «اس. دی. ای» (پروژه جنگ ستارگان) تا این اندازه دیر از خود عکس العمل نشان دادند، این است که در ابتدا سخنان ریگان را که در تاریخ ۲۳ مارس ۱۹۸۳ راجع به شروع پروژه اس. دی. ای ایراد نمود، چندین جدی تلقی نکردند. به عنوان مثال، یکی از مقامات عالی رتبه فرانسوی گفته است:

«ما تصور کردیم که این یکی از سخنرانیهای عادی او مانند «امپراتوری شور»^۶ و یا دعا در مدارس است که در (سخنرانیهای خود در) روزهای یکشنبه ایراد می کند؛ ولی هنگامی که متوجه شدیم ژنرالهای آمریکایی با دسته چکهایی که برای امضا کردن آماده است، به سفر در اروپا پرداخته اند و آماده انعقاد قرارداد با بهترین واحدهای تکنولوژی می باشند، متوجه شدیم که باید به طور اساسی (به آن) پاسخ دهیم.»^۷

فعالیت فرانسه در جهت پیدایش یوره کا

متعاقب دعوت «کاسپار واین برگر»، وزیر دفاع آمریکا، در مارس ۱۹۸۵، از متحدین آن کشور در سازمان ناتو برای پیوستن به پروژه اس. دی. ای، دولت میتران برنامه یوره کا را به منظور ایجاد تکنولوژی پیشرفته برای اروپا مطرح نمود. البته قبل از این تاریخ، فرانسه اقدامات قابل توجهی در جهت جلب همکاری اروپاییها در زمینه این تکنولوژی پیشرفته، به عمل آورده بود؛ ولی به عقیده مطلعین، پروژه اس. دی. ای محرک اصلی برای سرعت بخشیدن به این اقدام فرانسه محسوب می گردد؛ زیرا قبلاً در جریان کنفرانس اقتصادی اروپا در «ورسای»، در ماه ژوئن ۱۹۸۲، رئیس جمهور فرانسه یک سلسله پیشنهادات برای همکاری تکنولوژی و اقتصادی ارائه کرده بود و در سپتامبر ۱۹۸۳ نیز دولت فرانسه لایحه ای را به تصویب رسانید که به موجب آن، در علوم فضایی و تکنولوژی یک اروپا، هماهنگی جدیدی در چارچوب همکاریهای اروپایی به وجود می آمد. میتران، رئیس جمهور فرانسه، به اهمیت جنبه های فوق الذکر، در طی سال ۱۹۸۴ و در سخنرانیهای خود در مجامع اروپایی مانند لاهه، استراسبورگ و پاریس نیز تأکید کرده بود؛ ولی در اوایل سال ۱۹۸۵، مرکز بررسی و برنامه ریزی وزارت خارجه فرانسه تحقیقاتی را در این زمینه شروع کرد و متعاقباً طی گزارشی اعلام داشت که اس. دی. ای عقب ماندگی تکنولوژی یکی اروپا را از آمریکا تشدید خواهد کرد؛ زیرا استعدادهای برجسته را جذب خود

کرده و احتمالاً آمریکاییها از صدور تکنولوژی حاصل از قرارداد های اس. دی. ای، حتی به صورت تجارتي، به اروپا جلوگیری نموده و یا حداقل موانعی در راه آن ایجاد خواهند کرد. ضمناً در گزارش تحقیقاتی مزبور توصیه شده بود که بهترین راه حل در برابر اس. دی. ای این است که اروپاییها به همکاری با یکدیگر در پروژه های توسعه تکنولوژی عالی که با بازارهای مصرف آینده ارتباط دارد، بپردازند. به این ترتیب، مطالعات و بررسیهای فوق الذکر بالاخره منجر به اتخاذ تصمیم دولت فرانسه برای پیشنهاد طرح یوره کا در آوریل ۱۹۸۵ گردید.^۸

زمینه های فعالیت یوره کا

بر اساس کتاب سفیدی که مرکز فرانسوی مطالعات سیستمهای پیشرفته و تکنولوژی تهیه نموده است و در جریان کنفرانس کشورهای اروپایی در میلان، منتشر گردید؛ زمینه های تحقیقاتی یوره کا به پنج بخش تقسیم می گردد که عبارت است از:

«یوروماتیک»^۹ شامل اجزای خرد و کلان کامپیوترها، «یوروبوت»^{۱۰} شامل آدمکهای مصنوعی و تکنولوژی مربوط به لیزر، «یوروکوم»^{۱۱} شامل شبکه های پیشرفته مخابراتی، «یورویو»^{۱۲} شامل تکنولوژی عناصر حیاتی و «یورومات»^{۱۳} شامل توربینهای پیشرفته صنعتی است.^{۱۴}

از آنجا که هدف یوره کا به وجود آوردن هرچه سریعتر تکنولوژی جدیدی برای اروپاست، پیش بینی می شود که فعالیت های عمده، در امور تحقیقاتی زیرمتمرکز شود:

۱. تولید کامپیوترهای بسیار پیشرفته که به آن «نسل پنجم» کامپیوترها اطلاق می گردد.
۲. کاربرد اشعه لیزر و ترکیبی از تکنولوژی امواج نوری و الکترونیک که آن را «لوپترونیک»^{۱۵} می نامند.
۳. تهیه و تولید مواد جدیدی مانند الیاف ذغالی یا «فیبر کربن» که در هواپیمایی و فضانوردی کاربرد فراوان دارد.
۴. ساختن ماشینهای متفکر^{۱۶}.
۵. یافتن تکنولوژی پیشرفته برای هدایت از راه دور، مخابرات و رادارها.

واکنش کشورهای اروپایی به پیشنهاد فرانسه

زمانی که فرانسه در آوریل سال ۱۹۸۵ طرح یوره کا را پیشنهاد کرد، کشورهای اروپایی از آن استقبال چندانی ننمودند^{۱۷} و پیشنهاد فرانسه که برای نخستین بار در شورای

وزرای اتحادیه اروپای غربی (که در تاریخ ۲۲ و ۲۳ آوریل ۱۹۸۵ در بن تشکیل گردیده بود) مطرح شد؛ با واکنش مثبتی روبه‌رو نگردید.

در کنفرانس اقتصادی سران کشورهای اروپای غربی که از ۲ تا ۴ مه ۱۹۸۵ تشکیل گردیده بود نیز برخوردهای آشکاری میان اعضای کنفرانس در مورد اس. دی. ای و یوره‌کا در گرفت و در جریان این کنفرانس مشخص گردید که «هلموت کهل»، صدراعظم آلمان غربی، که قبلاً از یوره‌کا حمایت می‌کرد؛ به اس. دی. ای تمایل بیشتری نشان می‌دهد. متعاقباً در ملاقات سران دو کشور آلمان غربی و فرانسه که در ۲۸ مه ۱۹۸۵ در «کونستانز» انجام شد؛ یوره‌کا مورد بحث قرار گرفت ولی نتیجه امیدبخشی از آن حاصل نگردید.

در اواخر ماه ژوئن، کارهای مربوط به یوره‌کا شروع به پیشرفت قابل ملاحظه‌ای نمود؛ زیرا در اوایل آن ماه دو کشور آلمان غربی و انگلستان آن را به طور رسمی تأیید کردند و بقیه دولتهای جامعه اروپا نیز نسبت به آن در جریان کنفرانس سران جامعه اروپا در ۲۸ ژوئن ۱۹۸۵، واکنش مثبتی از خود نشان دادند. در این زمان قراردادهای صنعتی متعددی در رابطه با یوره‌کا با شرکتهای «ماترا» (فرانسوی)، «نورسک داتا» (نروژی)، «تومپسون»، «فیلیپس»، «زیمنس» (به ترتیب فرانسوی، هلندی، آلمانی)، «ژنرال الکترونیک» (انگلیسی) و «مارا میسرشمیت» (آلمانی) منعقد گردید. البته هنوز زود است که درباره نتایج گرایش فعلی اروپاییها به یوره‌کا پیش‌بینی قطعی نمود. برخی از رهبران اروپایی به عنوان مخالفت با اس. دی. ای و لزوم همکاری در چارچوب قاره اروپا نظراتی ابراز داشته‌اند که مشخص‌کننده گرایشات آنان بوده و اثرات آن را بر سیاست دولتهای متبوع آنان روشن می‌سازد. برای مثال در پی آشکار شدن اختلاف نظرهای موجود در دولت آلمان غربی، «هانس دیتریش گنشر» در مصاحبه‌ای گفت:

«یوره‌کا پاسخ دولتهای دموکراتیک اروپایی به مبارزه طلبی تکنولوژی ایالات متحده آمریکا و ژاپن است»^{۱۹}

فرانسه ظاهراً در جهت جلب حمایت بیشتر اروپاییها از یوره‌کا، اعلام داشته است که این برنامه را نباید به عنوان عکس‌العملی در برابر طرح اس. دی. ای آمریکا به شمار آورد. در پی این موضع، کلیه کشورهای جامعه اروپا و پنج کشور دیگر غیر عضو جامعه، یعنی اطریش، فنلاند، نروژ، سوئد و سوئیس آمادگی خود را برای شرکت در یوره‌کا اعلام کردند.^{۲۰}

نقاط اصطکاک یوره‌کا با اس. دی. ای

همان‌طور که در بالا اشاره گردید، فرانسه و به‌طور کلی اروپای غربی نگران آن

است که پروژه آمریکایی اس. دی. ای این کشورها را در موقعیتی نابرابر و خارج از صحنه پیشرفتهای تکنولوژی آمریکا و ژاپن قرار دهد. البته آنچه به این شک و سوءظن دامن زده است، اقدامات ناشیانه آمریکا برای جلب حمایت اروپاییها از پروژه اس. دی. ای می باشد. به عنوان مثال، وزیر دفاع آمریکا در دعوت نامه ای که برای متحدین آمریکا در پیمان ناتو ارسال داشت، یک مهلت ۶۰ روزه را برای دریافت پاسخ تعیین نمود که این ضرب الاجل بعداً باتوجه به واکنش نامساعدی که برجای گذاشت، از سوی آمریکاییها لغو گردید. از این گذشته، تصمیم آمریکاییها مبنی بر اینکه فقط مقاطعه کاریهای فرعی را به اروپاییها محول نمایند، از دیدگاه آنها به عنوان رفتاری تحقیرآمیز تلقی شده است. فرانسه و کشورهای اروپای غربی همچنین نگران آن هستند که ارقام نجومی که آمریکا برای توسعه تکنولوژی جدید فضایی اختصاص داده است، موجهای شدیدی برای فرار مغزها به وجود آورد و شکاف فعلی میان تکنولوژی اروپا و آمریکا را بیش از پیش وسیعتر سازد. باتوجه به نکات فوق، تمایل عمومی در اروپای غربی جهت شرکت داشتن در پروژه وسیعی مانند یوره کا که به رقابت با اس. دی. ای برمی خیزد و امکان مشارکت اروپا را در تحقق «سومین انقلاب صنعتی» فراهم می سازد، نمایان می شود^{۲۱}.

البته رهبران اروپایی از همان بدو امر سعی کرده اند که در موقعیتی قرار نگیرند تا ناچار شوند میان اس. دی. ای و یوره کا یکی را انتخاب کنند، زیرا به آثار منفی چنین اقدامی آگاهی کامل دارند. باتوجه به این گرایش عمومی، دولت میتران اعلام کرد که یوره کا یک برنامه غیرنظامی است و علیه اس. دی. ای نمی باشد. با این حال واقعیت امر این است که اغلب محصولات دوپروژه مذکور موارد استفاده مضاعفی در زمینه های نظامی و غیرنظامی را دارا می باشند^{۲۲} و تنها عامل مهمی که کشورهای اروپای غربی را از شرکت در هر دوپروژه باز می دارد، محدودیتهایی است که از نظر منابع مالی و استعداد های علمی در کشورهای مزبور وجود دارد.

مشکلات و ابهامات موجود در مورد طرح یوره کا

یوره کا در حال حاضر با دو مشکل عمده روبه رومی باشد. مشکل نخست این است که این برنامه هیچ شکل و برنامه مشخصی ندارد و فقط به عنوان طرحی برای پیشرفت تکنولوژی اروپای غربی و به منظور جلوگیری از عقب ماندگی حاصل از اقدام آمریکا در جنگ ستارگان معرفی شده است. در واقع نظر اصلی این بوده است که فعالیتهای تحقیقاتی غیرنظامی در اروپا از طریق مدیریت و هماهنگی بهتر، مورد بهره برداری بیشتری قرار گیرد؛ ولی در عمل موفقیت در این زمینه تاکنون ناچیز بوده است. برای حل مشکل مذکور، نظر

دولت فرانسه این است که یک کنسرسیوم بین‌المللی اروپایی از سوی صنایعی ایجاد شود که هر یک، توسعه نوع مشخصی از تکنولوژی را هدف خویش قرار می‌دهند و مثلاً در زمینه تولید کامپیوترهای بسیار پیشرفته و یا آدمکهای مصنوعی به همکاری می‌پردازند. فرانسه و آلمان غربی آمادگی خود را برای اختصاص بودجه‌ای برای اجرای پروژه‌های مذکور اعلام داشته‌اند؛ ولی انگلستان براساس طرحی که دولت آن کشور منتشر ساخته، ظاهراً راه حل دیگری را مناسب تشخیص می‌دهد. طبق طرح انگلستان، دولت‌ها نباید مستقیماً در یوره‌ها سرمایه‌گذاری کنند، بلکه باید با توجه به قانون عرضه و تقاضا و پس از مشخص شدن آن بخش از صنایعی که به تحقیقات هماهنگ نیاز دارند، صنایع مزبور را تشویق به تمرکز فعالیت در رشته مورد نظر نمایند. این بخشها از جمله ممکن است شامل حمل و نقل، مصنوعات پیشرفته و حتی وسایل اتوماتیک خانگی نیز شود.

مشکل اساسی دوم این است که باید نقشی را که بازار مشترک اروپا در مورد یوره‌ها خواهد داشت مشخص نمود؛ زیرا بازار مشترک مایل است که کنترل یوره‌ها را در دست گرفته و آن را از مقر خود در بروکسل اداره کند؛ ولی از سوی دیگر پنج کشور از اعضای یوره‌ها جزو اعضای این جامعه نیستند. در این مورد لازم به اشاره است که حتی برخی از وزرای کشورهای عضو بازار مشترک نیز با توجه به نارضایتی‌هایی که از سیاست کشاورزی بازار مشترک دارند، با اداره یوره‌ها توسط بازار مشترک اروپا مخالفت می‌ورزند. فرانسه، انگلستان و سوئیس از جمله کشورهای مذکور می‌باشند که خواهان برکنار بودن بازار مشترک اروپا از یوره‌ها هستند. با این حال چنین به نظر می‌رسد که اکثریت کشورهای اروپایی تمایل دارند که بازار مشترک اروپا نقشی را در پروژه مزبور به عهده داشته باشد.^{۲۳}

علاوه بر مشکلات فوق، ابهامات دیگری نیز درباره یوره‌ها وجود دارد که علی‌رغم بررسی‌های انجام شده در کنفرانس ۱۷ کشور اروپایی و کمیسیون جامعه اروپایی که در اواسط ماه سپتامبر ۱۹۸۵ تشکیل گردید، هنوز به جای خود باقی است. از جمله اینکه چگونه کشورهای شرکت‌کننده در یوره‌ها می‌بایست بودجه ۱۱۳/۳ میلیون دلاری آن را تأمین کنند؟ مسئله مبهم دیگر، میزان تمایل و آمادگی صنایع و بانکداران بخش خصوصی برای مشارکت در یوره‌ها می‌باشد. «ژاک ده لورز»، رئیس کمیسیون جامعه اروپا، نحوه مشارکت دولت و بخش خصوصی را در یوره‌ها چنین تشریح کرده است که شرکت‌های خصوصی ابتکار انجام طرحها را به عهده می‌گیرند و در مرحله بعد دولت و جامعه اروپا بعضی از هزینه‌ها را عهده‌دار خواهند شد. در این زمینه مدیران بخش خصوصی و بانکها، رویه محتاطی در پیش گرفته‌اند؛ ولی بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که ابهاماتی در مورد نقش دولت‌ها در تعیین تقدمها و همچنین مشکلاتی در مورد تداخل برنامه یوره‌ها با

برنامه‌های تحقیقاتی دیگر جامعه اروپا وجود دارد. ضمناً برخی از شرکتهای اروپایی به جای همکاری با یکدیگر ترجیح می‌دهند که به همکاری با شرکتهای آمریکایی و ژاپنی ادامه دهند.^{۲۴} در حال حاضر بسیاری از شرکتهای اروپایی، پروژه اس. دی. ای را که دارای تشکیلات، سازمان و بودجه مشخصی است، نسبت به یوره کا ترجیح می‌دهند. سخنگوی وزارت تحقیقات و تکنولوژی آلمان غربی درباره این مشکل گفته است:

«آنچه ما را نگران می‌سازد این است که قراردادهایی که جهت انجام تحقیقات در اس. دی. ای با شرکتهای آلمانی منعقد می‌کنند، موجب گردد تا نیروی انسانی، جذب پروژه‌های طبقه‌بندی شده نظامی آمریکا گردد.»^{۲۵}

از سوی دیگر مقامات آلمانی می‌گویند که گروه‌های طرفدار حفاظت از محیط زیست، اتحادیه‌ها و رهبران احزاب مخالف، سؤالاتی درباره یوره کا مطرح می‌کنند. مثلاً رهبران اتحادیه‌ها می‌پرسند که یوره کا چه اقدامی برای ایجاد مشاغل به عمل خواهد آورد؟ یکی از مقامات رسمی آلمان در این باره گفته است که برخلاف همکاران فرانسوی که برای شروع پروژه‌های صنعتی و حتی در مورد امور نظامی و استراتژیکی عجله دارند، «ما باید منافع گروه‌های سیاسی دیگر نظیر طرفداران حفاظت محیط زیست را نیز در نظر بگیریم»^{۲۶}. به این ترتیب تمایلات ملی‌گرایی در میان ۱۷ کشور شرکت کننده در یوره کا که در هنگام بررسی هر طرحی شدت خودنمایی می‌کند و همچنین بوروکراسی موجود در چارچوب همکاریهای اروپایی، ممکن است به طور کلی مانع اجرای یوره کا گردد.

فعالتهای جاری و آینده

در جریان اولین اجلاس یوره کا که در ماه ژوئیه ۱۹۸۵ در پاریس با شرکت نمایندگان ۱۷ کشور اروپایی تشکیل گردید، جنبه‌های مختلف پروژه مزبور مورد بررسی قرار گرفت و ۱۷ کشور اروپایی تمایل سیاسی خود را برای ایجاد یوره کا اعلام داشتند. در کنفرانس مذکور توافق شد که کشورهای عضو یوره کا مجدداً و به منظور بررسیهای بیشتر در کنفرانس دیگری شرکت کنند. در این فرصت شرکتهای فرانسوی به انجام پروژه‌های متعدد دیگری در ارتباط با یوره کا پرداختند که از جمله می‌توان به قراردادهای مربوط به کامپیوترها با شرکت نروژی «نورسک داتا» و در مورد تکنولوژی فضایی و لیزر با شرکت آلمانی «مراشمیت-بولکوب-بلوم» اشاره کرد.^{۲۷}

در دومین اجلاس وزرای کشورهای عضو یوره کا که به مدت دو روز تا تاریخ ۶ نوامبر ۱۹۸۵ در شهر هانور آلمان غربی جریان داشت؛ تصمیماتی درباره اساسنامه یوره کا که ناظر بر همکاریهای تکنولوژیکی در یوره کا می‌باشد به تصویب رسید. همچنین در مورد

انجام ۱۰ پروژه تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف تکنولوژی یکی از جمله کامپیوترهای نوع جدید، سلولهای تولید انرژی از نور خورشید و لیزرهای صنعتی توافق حاصل گردید. در ۱۰ پروژه مزبور، ۱۲ شرکت صنعتی از کشورهای عضو یوره کا مشارکت دارند. کل هزینه‌های ۱۰ پروژه تصویب شده، بالغ بر ۳۳۱ میلیون دلار برآورد گردیده است؛ ولی همان‌طور که پیش‌بینی می‌گردید، در مورد بودجه یوره کا به علت اختلاف نظر میان کشورهای عضو توافقی حاصل نگردید و قرار شد تا هزینه طرحها از محل اعتبارات عمومی هر یک از کشورها تأمین گردد.^{۲۸}

سومین کنفرانس یوره کا با شرکت وزرای خارجه و صنعت ۱۸ کشور اروپایی (یعنی انگلستان، ایرلند، فرانسه، ایتالیا، آلمان غربی، بلژیک، لوکزامبورگ، هلند، دانمارک، یونان، اسپانیا، پرتغال، اطریش، فنلاند، نروژ، سوئد، سوئیس و ترکیه) به مدت یک روز در تاریخ ۳۰ ژوئن ۱۹۸۶ (برابر ۹/۴/۱۳۶۵) در لندن تشکیل شد و طی آن تصمیماتی به شرح زیر اتخاذ گردید:

۱. تأسیس یک دفتر در بروکسل برای ایجاد هماهنگیهای لازم و تعیین سهم کشورهای عضو در پروژه‌های یوره کا، با توجه به میزان سرمایه‌گذاری هر یک از آنان. در مورد مقر دفتر، فرانسه تمایل داشت که دفتر مذکور در شهر استراسبورگ باشد و آلمان غربی نیز از نظر فرانسه حمایت می‌کرد؛ با این حال کنفرانس، بروکسل را به عنوان مقر دفتر تعیین کرد و در عوض یکی از اتباع فرانسه به نام «زاویر فیل» را در رأس آن قرار داد. اعضای دفتر مذکور از هفت نفر تشکیل خواهد شد که چهار نفر از میان کشورهای عضو بازار مشترک اروپا، دو نفر از کشورهای غیر عضو بازار مشترک و نفر هفتم از سوی کمیسیون اروپایی انتخاب می‌شوند.

۲. انجام مطالعات بیشتری به منظور افزایش حجم سرمایه‌گذاریهای خصوصی در پروژه‌های یوره کا. در این باره وزرای شرکت‌کننده در اجلاس یوره کا ضمن بیانیه‌ای که در پایان کنفرانس صادر گردید، خاطر نشان شدند که فعالیت یوره کا باید در جهت تحقق یک بازار مشترک واقعی باشد.

۳. پذیرفتن کشور ایسلند به عنوان نوزدهمین عضو یوره کا. در این زمینه لازم به اشاره است که تقاضای یوگوسلاوی جهت عضویت در یوره کا به این دلیل که آن کشور فاقد یک «اقتصاد بازاری»^{۲۹} و یا به عبارت دیگر کاپیتالیستی می‌باشد، مورد قبول قرار نگرفت.

۴. انجام ۶۲ پروژه مشترک به توسط شرکتهای اروپایی عضو یوره کا. ارزش کل پروژه‌های مزبور بالغ بر ۲/۱ میلیارد دلار خواهد شد و زمان اجرای آنها از ۲ الی ۱۰ سال می‌باشد. ۶۲ پروژه مذکور بیشتر در زمینه تکنولوژی پیشرفته، مانند انواع کامپیوترها،

نیمه هادیهها و ارتباطات می باشد، ولی در رشته های دیگر مانند سرمایهیک صنعتی و یا بهبود تولید تخم گل آفتابگردان نیز تحقیقات انجام خواهد شد.

۵. در پایان سومین اجلاس یوره کا مدیریت دوره ای این سازمان از انگلستان به سوئد انتقال یافت و قرار شد که اجلاس بعدی یوره کا در تاریخ ۱۶ دسامبر ۱۹۸۶ در استکهلم تشکیل گردد.^{۲۰}

در جریان افتتاح اجلاس اخیر یوره کا «مارگارت تاچر» نخست وزیر انگلستان طی نطقی که به عنوان میزبان این کنفرانس ایراد نمود به نکاتی اشاره کرد که در زیر به اهم آن اشاره می گردد:

۱. بازاری که تحت پوشش کشورهای عضو یوره کا می باشد تقریباً به بزرگی مجموع بازارهای آمریکا و ژاپن است. با وصف فوق شرکتهای آمریکایی و ژاپنی آسانتر از کشورهای عضو «یوره کا» موفق شده اند که این بازار وسیع را مورد بهره برداری قرار دهند.

۲. دولتهای عضو یوره کا می بایست که راهی جهت گشودن درهای این بازار بر روی محصولات خود بیابند. تاچر تأکید کرد:

«اگر ما نتوانیم موفق شویم با آینده دشواری روبه رو می شویم که در آن آمریکا و ژاپن بازارهای جهانی را به انحصار خود درخواهند آورد.»

۳. تاچر از یوره کا خواست تا بهترین مغزها و ابتکارات موجود در مؤسسات اروپایی را علیه رقبای خویش به کار گیرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت:

«رقبای ما دائماً ما را پشت سر گذاشته اند و برای هیچ یک از کشورهای اروپایی عقلایی نیست که جدا از بقیه اروپا و فقط به حمایت از سازندگان تکنولوژی پیشرفته خویش بپردازند.»

۴. تاچر تأکید کرد که دولتهای عضو یوره کا باید موانع تجارتي موجود میان خویش را کاهش دهند تا اینکه اروپا بتواند مانند رقبای اصلی خود از یک «اقتصاد گسترده»^{۲۱} برخوردار گردد.

۵. وی گفت که اروپا در زمینه تکنولوژی پیشرفته به کندی عمل کرده است و اینک زمان آن فرا رسیده است که کشورهای عضو یوره کا با همکاری با یکدیگر، به تولید کالاهایی بپردازند که نه تنها مردم اروپا، بلکه تمام جهان راغب به ابتیاع آنها باشند.^{۲۲}

در حاشیه تشکیل سومین اجلاس یوره کا نکات زیر حائز اهمیت به نظر می رسد:

۱. اجلاس اخیر یوره کا در زمانی تشکیل گردید که اختلافات شدیدی در مورد نحوه جریان تجارت میان بازار مشترک اروپا و ژاپن بروز نموده است. مقامات بازار مشترک اروپا ادعا می کنند که صادرکنندگان ژاپنی که در اثر افزایش نرخ ین ژاپن در صادرات

خویش به آمریکا دچار مشکلاتی شده اند، اینک فعالیت و تهاجم صادراتی خود را به بازار اروپا، که اثرات افزایش نرخین در آنجا نسبت به آمریکا کمتر بوده است، معطوف ساخته اند.

«برنیک هورست» رئیس هیئت نمایندگی بازار مشترک اروپا که اخیراً جهت انجام مذاکراتی پیرامون عدم توازن تجاری موجود به ژاپن سفر کرده است، می گویند: «در حال حاضر ما با یک تغییر جهت تجاری مهم از آمریکا به سوی اروپا روبه رو هستیم». لازم به توضیح است که در طی پنج ماه اول سال ۱۹۸۶ از حجم ۱۷ میلیارد دلار تجارت میان ژاپن و بازار مشترک اروپا، در حدود ۷۰ درصد به صادرات ژاپن به اروپا اختصاص داشته است.

۲. در تلقی اغلب کشورهای اروپایی نسبت به یوره کا تحولاتی مشاهده می گردد. این پروژه که در ابتدا از سوی فرانسه در جهت مقابله با «اس. دی. ای» و جلوگیری از تسلط تکنولوژی یکی آمریکا پیشنهاد شده بود، اینک با استقبال گرمتری از سوی کشورهای اروپایی مواجه شده و بتدریج به صورت سازمانی جهت همکاریهای صنعتی در امور تکنولوژی پیشرفته در سطح اروپا درمی آید.

۳. موضع گیری اخیر انگلستان در ارتباط با یوره کا جالب توجه است. انگلستان که به طور سنتی خود را جدا از «اروپای قاره ای»^{۳۳} تلقی می کند، تا قبل از امضای قرارداد همکاری با آمریکا در مورد پروژه اس. دی. ای، برای فعالیت یوره کا نه تنها رغبت چندانی نشان نمی داد، بلکه با پافشاری در مورد ضرورت عدم دخالت دولت در سرمایه گذاریهای یوره کا که با نظرات فرانسه بنیان گذار اصلی یوره کا در تضاد بود، عملاً مشکلاتی در پیشرفت کارها جهت تشکیل یوره کا پدید آورده بود.

در اجلاس اخیر یوره کا، انگلستان موضع جدیدی اتخاذ کرد و همان طور که در بالا اشاره گردید، تا جایی پیش رفت که نخست وزیر آن کشور به لزوم مقابله با سلطه جویی آمریکا، این دوست و متحد دیرینه انگلستان اشاره کرد.

به نظر می رسد که این سیاست انگلستان بیشتر به منظور خنثی ساختن اثرات احتمالی و منفی ناشی از الحاق آن کشور به «اس. دی. ای» اتخاذ شده باشد تا بدین وسیله به موقعیت انگلستان به عنوان یک کشور اروپایی به واسطه روابط ویژه ای که با آمریکا دارد صدمه ای وارد نشود و نهایتاً به انزوا و دور شدن آن کشور از حوزه منافع قاره اروپا منجر نگردد.

۱. Eureka ظاهراً عبارتی است که «ارشمیدس» به هنگام کشف قانون مربوط به اجسام شناور در مایعات که به نام قانون ارشمیدس معروف گردید، ادا کرده است و بعداً به معنای دریافتن رموز طبیعت و کائنات مصطلح گردیده است. رجوع شود به: *Le Petit Robert 1, P.714*;
- Larousse De la langue Francaise lexis, P. 1692.*
- پروژه پیشنهادی میتران رئیس جمهور فرانسه مخفف نام «مؤسسه اروپایی هماهنگی تحقیقات» (European Research Coordination Agency) می باشد. برای اطلاع بیشتر رجوع شود به:
- «Europe, High Hopes for High Tech» (29, July, 1985).
2. *Review of International Affairs*, (20 June, 1985).
3. *I.H.T.*, (24 September, 1985) and *Flight International*, (27 July, 1985).
4. *(The Economist)*, (2-8 November 1985), P.10.
5. Pierre Lelluche: *Newsweek*, (7 Oct, 1985), P.4.
۶. Evil Empire عنوان یکی از نطق‌های ریگان است که در آن به سیاست شوروی حمله کرده و دولت مزبور را به عنوان «امپراتوری شرور» نامیده است.
7. Samuel. F. Wells, Jr. «The United States and European Defence Co-operation», *Survival*, (July-August, 1985), P.163.
8. *Ibid*
9. Euromatique.
10. Eurobot.
11. Eurocom.
12. Eurobio.
13. Euromat.
14. *Survival*, (July-August, 1985), P.164; *In Monde*, (19 Avril, 1985), P.3.
15. L.optronique.
16. Intellegence Artificielle.
17. *The Economist*, (20 July, 1985), P.59.
18. *Survival*, (July-August, 1985), P.164.
۱۹. مصاحبه وزیر خارجه آلمان غربی با مجله اشپیگل، منتشر شده در روزنامه کیهان مورخ ۱۸ مهر ۱۳۶۴، صفحه ۲۰.
20. *Le monde*, English Section, (28 July, 1985).
21. *Survival*, (July-August, 1985), P.P.162-164.
22. *Ibid*.
23. *The Economist*, (20 July, 1985), P.59.
24. *I.H.T.*, (24 Sept, 1985).
25. *Flight International*, (27 July, 1985).
26. *Ibid*.
۲۷. طرف فرانسوی اغلب پروژه‌های جاری یوره کا مانند شرکت Matra، گروه Bull، جنرال الکتریک سیته و Thomson شرکتهای دولتی می باشند. رجوع شود به: *I.H.T.*, (24 September, 1985).
28. *Financial Times*, (7 Nov, 1985), P.20.
29. Market Economy
30. *Financial Times*, (1 July, 1986), p. p. 1, 9.
31. Economy of Scale.

32. *I.H.T.* (1 July, 1986).
33. Continental Europe.

پښتونستان د علوم او مطالعات فریښی
پرتال جامع علوم انسانی